

ΕΡΝΕΣΤΟΥ ΕΚΣΤΑΙΝ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ

(συνέχεια· ἑρα φυλλάδ. 50)

Ἦδη ἔφρασεν ὁ δούλος τοῦ Μελανίππου ὅστις ἐπανάλαβε μετριώτερόν πως ὅσα ἡ Νεαίρα ἤδη εἶχεν ἀναγγέλλει.

— Σπεῦσον λοιπόν ἵνα μεταβῆς! Εἶπεν ἡ Νεαίρα ὅταν ὁ δούλος ἀπεμακρύνθη. Σὲ βλέπω ἤδη, ἡ καρδιά σου φλέγεται ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ ὀρκίζομαι ὅτι, τὸ μωρὸν κηρόπλασμα, ἡ Κυδίππη ἀποτελεῖ μείζον μέρος τῆς ἀνησυχίας ταύτης ἢ ἡ ἐπιτυχία σου καὶ τὰ ἤχηρά χρυσᾶ νομίσματα.

— Ἄκουσον, Νεαίρα, εἶπεν ὁ Ἀκόντιος· ὡς ἐν ἀστείότητι καὶ ἐν τούτοις ὡς εἰ διαπεπερασμένος ὑπὸ τῆς ἀληθείας τῆς παρητηρήσεώς του, ὑπανδρεύθητι Βαίον, τὸν χαλκέα! Ἐκ μέρους μου εἶνε ἄξιος αἰωνίας τιμωρίας, διότι μὲ προσέβαλε· καὶ ὡς καλῶς διαβλέπεις, πιστεύω, ὅτι θέλει ἐπαξίως τιμωρηθῆ ἂν σὺ ἰθύνῃς τὸ σκῆπτρον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.

— Ἐντράπου, Ἀκόντιε! ἀνέκραξεν ἡ Νεαίρα, λυθεῖσα εἰς δάκρυα.

— Δὲν ἐννοεῖς ἀστείότητας! Ἐλα, δός μοι τὴν χεῖρα, Νεαίρα! Μὴ εἶσαι κακῆ! Σοὶ

ὑπόσχομαι δὲ καὶ ἐγὼ ὅτι δὲν ἀποβλέπω εἰς τὸ πρόσωπον τῆς Κυδίππης, ἀλλ' εἰς τὸν στίλβοντα χρυσόν, καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη παρὰ προσδοκίαν φανῇ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μου.

Ἡ Νεαίρα δὲν ἤκουε πλέον. Ἀνίκανος νὰ συγκρατήσῃ τὴν κακοδιαθεσίαν τῆς ἀπῆλθε σπεύδουσα ἡ δυστυχῆ· εἰς τὸν πρὸς προὔπαντησιν αὐτῆς σπεύσαντα κύνα τῆς ἐφιλοδώρησε φοβερὸν γρονθοκόπημα, καὶ αὐτὸν τὸν γέροντα Λαογόραν προσεφώνησε μετὰ μεγίστης σκυθρωπότητος, πρὸς μεγίστην ἐκπληξίν τοῦ ἀνδρὸς, εἰθισμένου μέχρι τότε νὰ θεωρῇ τὴν οἰκότροφον αὐτοῦ ὡς τὴν προσωποποίησιν τῆς εὐθυμίας.

— Σπανία κακοτυχία, ἐσκέφθη ὁ Ἀκόντιος. Χθὲς ὁ Βαίος... καὶ σήμερον αὕτη. Ἀναμφιβόλως ἀπόλεσα τὸν ἀληθῆ τόνον τῶν λέξεων. Τοῦτο ὅμως συμβαίνει ἂν τις εἶνε ἐνοχος. Ἐν τούτοις τὸ πρᾶγμα ἴδεν δύναται ἐπὶ μακρὸν νὰ προβῇ τοιουτοτρόπως. Ἐρυθριῶ σχεδὸν πρὸ ἑμαυτοῦ, ἠναγκασμένος νὰ βεβαιώσω ἑμαυτὸν ὅτι ὁ Βαίος ἴσως εἶχε δίκαιον εἰς τὰς ὑπονοίας του. Ναί, ναι, οὕτως ἔχει. Πῶς ἐτυπλώθη τόνον! Καὶ ὁ

μως δὲν τὴν ἀγαπᾷ! Ὁχι, ὡ ὄχι! Πρέπει ἄλλο τι νὰ αἰσθάνηται ὁ ἀληθῶς ἐρῶν.

Ἐνεδύθη τὸν καλλιτέρον χιτῶνα αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τοῦ ἀρχοντος. Ὁ θυρωρός ὅστις ἀνήγγειλεν ἤδη τῷ Χαριδήμῳ τὴν ἀναμενομένην τοῦ καλλιτέχνου ἀφίξιν, παρέδωκεν αὐτὸν ἐν τῶν δούλων, ὅτινας μεγαλοπρεπῶς ἐνδεδυμένοι ἀνέμενον ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀνδρῶνιτου. Ὁ Ἀκόντιος ἐξεθαμβώθη ἐκ τῆς εὐγενείας καὶ τοῦ ἐξόχου κόσμου τῆς μεγαλοπρεπείας ταύτης αὐλῆς. Ἡ οὕτω μεγαλοπρεπὴς ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς ὀρωμένη οἰκουμένη τῷ θεωμένῳ ἰδύνατο νὰ παραστή τῆς μεγαλοπρεπείας ἀνακτοσύνης τῆς συμμετρίας καὶ ἀσπληχτίας τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνεπίσημων ἐξαιρέτου κάλλους ἀναλογιᾶς αὐτῶν ὑπεβάσταζον πρὸ τῶν θυρῶν τῶν δωμάτων εὐάερον κατὰμεστον ἀριστοτεχνημάτων πλαστικῆς καὶ γραφικῆς τσοάν. Δεξιὰ ἐν μέσῳ τοῦ περιστευλίου ἔκειτο τὸ μέγα γραφεῖον τοῦ ἀρχοντος, προτὸν ἐπιβαλλούσης ἀρχιτεκτονικῆς μεγαλοπρεπείας κεκοσμημένον καὶ πολυτελῶς διαρρυθμισμένον.

Εἷς παῖς ἀνήγγειλεν ἐνταῦθα τὸν νεαρὸν καλλιτέχνην. Ὑπερβάς τὴν οὐδὸν τοῦ δωματίου τούτου, εἶδεν ὁ Ἀκόντιος παρὰ πλαγίαν τινὰ θύραν τὴν σοβαρὰν ἀριστοκρατικὴν μορφὴν τοῦ ἀνδρός, ὃν κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐν Μιλήτῳ ἀφίξεώς του εἶδεν ἐξερχόμενον ἐκ τῶν προφυλαίων τῶν πρὸς τὴν ἀγορᾶν. Ὁ Χαριδήμος ἀνεπαύετο μετὰ τοὺς πόδας ἐπ' ἀλλήλων διασταυρωμένους ἐπὶ τῶν ποφυρῶν δερματίνων προσκεφαλαίων χαλκοτεύκτου θρόνου. Ἐστῆριζεν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τὴν κεφαλὴν καὶ ἔρριπεν ἤρεμα ἐταστικά ἐπὶ τοῦ νεήλιδος βλέμματα καὶ μετὰ πάσης ἀξιοπρεπέας προσεφώνησεν αὐτῷ τὸ ὡς εὐ παρεστῆ.

Παρ' αὐτῷ στηριζόμενος ἐπὶ τῆς παρασάδος τῆς θύρας ἵστατο ὁ υπερήφανος ἀνὴρ, ὃν ὁ Ἀκόντιος ἐπίσης κατὰ τὴν πρώτην τῆς ἀφίξεώς του ἐγνωρίσεν ἡμέραν ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς ἐξοχικῆς ὁδοῦ, ὁ Κόνων, ὁ πλουσιώτερος τῶν νεανιῶν τῆς Μιλήτου, ὑπὸ τῆς κοινῆς φήμης πάντοτε ὡς μελλόγαμβρος τοῦ ἀρχοντος θεωρηθείς. Οὕτως ὁ Κόνων, παρὰ τὸ θυρωρῶδες αὐτοῦ παρελθόν, ὅπερ τεῖς λίαν αὐστηρῶς σκεπτομένοις ἐ-

πίμεμπτον ἐφάνητο, ἀπῆλθεν ἀσυνηθεστέων συμπαθειῶν παρὰ τοῦ Χαριδήμου. Οὗτος ἠγάπα τὴν υπερήφανον, φιλαρχον φύσιν τοῦ ἀνδρός, ὅστις πρὸς τούτους ἦτο ἐπιτήδειότατος περὶ τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως, ἠόσον ἠδύνατο τις ν' ἀναμένῃ ἐκ τῆς πρὸς τὰ παραχρῆμα συμπόσια καὶ τὰς ἄλλας διασκεδάσεις ἀγάπης αὐτοῦ. Ἐπὶ ἐσχάτων αἱ σχέσεις τοῦ ἀρχοντος καὶ τοῦ Κόνωνος ἀπέβησαν στενωτέραι. Ὁ νεανίας χωρὶς νὰ ἐχῆ ἐπίσημους ἀρχὴν τινα, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀφῆρσεν ἀπὸ τοῦ ἀρχοντος δικαιοδοσίας τινὰς τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἐν οἷς ἠδύνατο ν' ἀντιπροσωπευθῆ· διότι ἐγνωρίσεν ὅτι ἡ ἐκούσῖα αὐτῆ ὑπηρεσία ἔτεμνε τὴν ἀσφαλέςτατην ὁδὸν πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ φιλάρχου μὲν, πλὴν καὶ τῆς βραστῶνως φίλου ἀρχοντος.

Ἄμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ἀκοντίου, ὁ Κόνων ἀσυνηθῶς μὴ δυνήθεις νὰ δεσπῶσῃ ἑαυτοῦ ἀφῆκε ἐλαφρὰν φωνὴν ἐκπλήξεως. Ἄν καὶ ὀλίγων ἄλλως φοβεῖτο τὴν μεθ' οἰουδήποτε συνδιάλεξιν τοῦ ἀρχοντος, ἡ ἀναπτυσσομένη νῦν σχέσις μετὰ τοῦ ἀνδρός, οὐ ἐζήτηε εἰς γάμον τὴν θυγατέρα καὶ τοῦ τεχνίτου, ὃν ὡς πλανώδιον ξένον συνήτησε τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἦν λίαν δυσάρεστος. Εἰς ταῦτα προσετέθη τὸ κατὰ τοῦ τότε ἀντιπάλου μίσος. Ἐρριψε λοιπὸν ἀπειλητικὸν πρὸς τὸν γλύπτην θλέμμα σημαίνον. «Σὲ ἀναγνωρίζω». Εἶτα ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Χαριδήμου καὶ ἀπέτεινε τυπικὸν ψυχρὸν χαριετισμόν.

Ὁ Ἀκόντιος οὐτε εἰς τὸν χαριετισμόν, οὐδὲ εἰς τὴν ἀπειλὴν προσέσχε. Πρὸς ὅραν τὸ θλέμμα τοῦ προσεκόλληθη ἐπὶ ἄλλης εἰκόνας, καὶ ἡ εἰκὼν αὐτῆ ἦτο τὸσον ἐκπληκτικὴ, τοσοῦτον γοητευτικὴ, ὥστε οὐδὲ αὐτὸ τὸ σέβας πρὸς τὸν παριστάμενον ὑπατον τῆς πολιτείας ἀρχοντα ἠὲ νῆθον νὰ περιορίσῃ τὴν προπετῆ ὄντως προσήλωσιν τοῦ νεαροῦ καλλιτέχνη. (ἀκολουθεῖ)

ΑΡΑΒΙΚΑ

— Ἡ γλῶσσα ἐνίστε κόπτε τὴν κεφαλήν.

— Συμβουλεύου τὸν ἀνώτερον σου καὶ τὸν κατώτερον σου, ἔπειτα κρίνε καὶ ἀποράξαι ὁ ἴδιος.

— Δουκνημένα φορέματα δὲν ζεσταίνουσι τὸ σῶμα.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ (α)

Κοντὰ ὅς τὸ γλυκοχάρμα εἶδεν εἰς τ' ὄνειρό μου
Μὴ κόρη ἀγγελολοκάτω πῶς εἶχα ἔστὸ πλευρὸ μου.
Ἡλθες ἐλάμπανε χροσὰ τὰ ζέπλεκα μαλλῆ τῆς
Ἄσαν ἄχιτιδες τοῦ Ἡλιού ἔστὰ στήθη τὰ λευκὰ τῆς.
Τὸ πρόσωπό τῆς ἦταν βροδοκρινωπλασμένον
Γιατ' εἶτανε ἀπ' τὸν Ἑρῶτα ἀχιτοδορωτισμένον,
Τὰ μάτια τῆς τὰ ἐλόλαμπαν ἦτανε δύο πλανήταις,
Ποῦ ἀσπλαχχνὰ ἐκάρφωσαν ἔστὰ στήθη μου σάχτιας.
Ἐργον φειδία ἦτανε τὰ φριδία τὰ λεπτὰ τῆς,
Τὸ μαρμαρένιον στήθος τῆς καὶ τὰ πύθματα τῆς.
Ἄπο ἐλεφαντοκόκκαλο λῆς κ' ἦτον ὁ λαμός τῆς
Κ' ἡ μύτη τῆς κερύπλαστη, ποῦ λίγονε ἐμπρὸς τῆς.
Μισάνοιχτο δροσόβολο ἦτον τρανταφυλλάκι
Τὸ κά'ε γλυκὸ χεῖλό τῆς ἔστ' ὦραϊο στοματάκι.
Ἔτανε δάσμα τ' οὐρανοῦ τὰ κάλλη τῆς τὰ δάια
Κ' ἐλεγα, τάχα εἴν' ἄγγελος ;... ἤμ' ἀπατᾷ ὀπτασία!

Μέσ' τὸ φρυγὸ μου θαυμασμοῦ ἡ κορασιὰ γελῶντας
Μ' ἀγκάλασε στενάχζοντας λόγια γλυκὰ λαλῶντας,
Κι' ἀνέλιπτα μ' ἀνέθεσε ἔστὸν οὐρανοῦ ἡ νέα
Ἐμπρὸς ἔνος περιβολιοῦ μὴ δὶρα πολλὰ ὦραϊα !
Θυμοῦμαι ἦταν τρυγῶρα τῆς χρυσοῦ ἀπαλὰ χρυσάμια,
Ποῦ νοτισμένα τᾶχανε δροσῖα μαργαριτάρια.
Ἡ θύρα δύο τριαντάφυλλα ἔστ' ἐπὶ μέση εἶχε τοῦ Μάϊ
Ποῦ φωτισμένα ὁ Ἑρῶτας τᾶχει καὶ τὰ φυλάει.

Ἦταν τῆς δὶρας ἡ στολή ἔστ' αὐτὸ τὸ περιβόλι
Ἐκειὰ τὰ βόδα!... ποῦ τὰ ὕμνον ἀκόμη κ' οἱ διαβόλοι!
Τὴν τόση τους τὴν εἰμορφίαν θορῶντας θαυματομένους,
Μοῦ λέει γλυκὰ ἡ κορασιὰ—τί στέκει σαστισμένους ;
Ἐμπα πλεὶ μέγα γιὰ νὰ ἰδῆς τ' ἄλλα ζηλεμένα
Τοῦ Παραδείσου λούλουδα τὰ μυσθολισμένα.—
Καὶ τέτοιαι μελετῶντας μου μ' ἐτράβιξε με βία
Κ' ἐνῶ με μὰς προχώρησα νὰ μ' ἴπω μ' ἐπιθυμία
Δὲν εἶδ' ὃ που ἀγυέλθηκα ἔσ' ἀγκάθια ἡ Περθένα
Κ' αἰμάτωσαν τὰ μέλη τῆς τὰ βροδοζήματα
Ἄφωδ' ἡ κόρη ἡσῶχας ἔστὸ περιβόλι μπέπον,
Ποῦ ἀπ' τὴν εἰμορφίαν τοῦ ἴσαν πεθαμένους μένω !...
Να φύγω μέσα ἀπ' αὐτὸ δὲν μ' ἄφηνε ἡ καρδιά,
Τόσο μεγάλη θαυμαστέ εἶχε γιὰ με ὁμορφία.

Μὰ ἐνῶ μὰξ με τὴ δεξ' ἔφην εὐτυχισμένους
Εἷς τ' ὄνειρό μου, ὁ κόκκαρος ὁ τρισκαταραμένους
Εἰς τὴν Αὐλή μου ἀρχίνθος ἴσαν Χόντζας νὰ φωνάζῃ
Κ' εἰ; τὸ κατὰ ὁ γκάιδρος γλυκὰ νὰ τὸν τινάζῃ.
Στὸν ὕπνο μου μ' ἐτάραξαν ἐτούτοι οἱ πορφοροσφόροι
Τενορές καὶ βαρύνοντας τῆς Μουσικῆς Ντεσφόροι.

(α) Τὸ ἀνωτέρω ὄνειρο εἶδεν τὴν 20 Ἰουνίου 1886

Καὶ ἀξάρνα ἐξύπνησα κυτῶντας ἔστὸ πλευρὸ μου
Μὴν εἶναι ἀκόμη ὁ ἄγγελος... μὰ ἔδούθη τ' ὄνειρό μου!

Ἐμῆμερωσε, ἐνθύθηκα κ' ἐπῆγα εἰς τὴ δεξ' μου
Κ' εἶπα ἔς ἐκεῖνη τ' ὄνειρο καὶ μούτραμε ἡ καρδιά μου.
Κ' ἡ κόρη μου ἀπεκείθηκε με χεῖλο μαρμαρένιον,
Πῶς ἔστὸν ὄνειροκρίτη τῆς δὲν τὸ βραῖσκα γραμμῆ
Περῆργον ! τέτοιον καιρὸ χωρὶς φρουκαροδένον
Ποῦ τὰ κουνούπια κάνουνε Βεγχόβεν σου
Κ' ἡ κοράις ὅπου ζητοῦν τὸ αἶμα μ' ἀπὸ τῆς
(Τὸν κορολαριγγόδωνε παιδιὰ, νὰ τὰ
Εἷς ἄλλα λόγια Φερῖστη, ὅπου μὰς τρω
Νὰ βλέπῃς πράγματα πιαρὰ ἔστὸν ὕπνο καὶ νὰν ψυγμαῖ.

Τί κα πρι τζιόζ' ἀ' ποῦ ν' ἰδῶ ἡ φύσις τὴ γῆ κάτου,
Γιὰ νά ναι ἴσως θηλυκὸ μὰς βάνει ἀπάνου-κάτου !
Τὸ πνευμά μας, τὸ σῶμα μας, ξάρνω μὰς μαγνιτίζει,
Πότε τὰ δύο κάνει ἕνανε καὶ πότε τοὺς χωρίζει !
Κάθε στιγμή θαυματουργεῖ καὶ κάνει ὅτι θελήσει
Δόξα, τιμὴ ἔστὰ τέκνα τῆς ἔστὴν ἄχαρη τὴν Κτίσι.

A. Γ. ΚΑΦΟΚΕΦΑΛΟΣ

ΙΝΔΙΚΑ

— Ἡ ἐπιστήμη καταστρέφει τὰς ἀμφιβολίας
ἀνακαλύπτει ὅτι εἶνε κεκρυμμένον εἶνε ὁ ὀφθαλμὸς
τοῦ κόσμου. Εἶνε τυρλός, ὅστις στερεῖται αὐ-
τής.

— Πατὴρ, ὅστις προσπαθεῖ νὰ κάμῃ χρέην, εἶ-
νε ἐχθρός. Εἶνε ἐχθρός ἡ μήτηρ, ἣτις παραμελεῖ
τὰ καθήκοντά τῆς. Ἐχθρός εἶνε ἡ ὠραία σύζυγος.
Ἐχθρός εἶνε ἀμαθὴς υἱός.

— Ὁραϊκὴς, νεότης, εὐγένεια δὲν ἐκτιμῶνται
ἀνευ τῆς μαθησεως, ὡς τὸ ἀνθος κιντούκα, ὅπερ,
καίτοι ὠραῖον, δὲν εὐωδιάζει.

— Ὅποια ἡ ὠφέλεια ἐνός υἱοῦ, ὅστις νὰ μὴ εἶ-
νε οὔτε σοφός, οὔτε ἐνέρετος ; Ὅποια ἡ ὠφέ-
λεια ἐνός ὀφθαλμοῦ μὴ δυναμένου νὰ βλέπῃ ;
Τοιοῦτος υἱός εἶνε χειρὸν τῆς ὀφθαλμίας.

— Πολυὺ διαφέρει τὸ σῶμα τῆς ἀρετῆς
τὸ μὲν εἶνε θνητόν, τὸ δὲ ἀθάνατος.

Η ΖΑΚΥΝΘΟΣ ΕΠΙ ΕΝΕΤΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

(1483—1797)

Α.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

Υπάρχων τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος πολίτης, ὁ κόμης Καποδίστριας, πρὸς τὸν λόρδον Castlereagh τῷ 1815, σὺν ἄλλοις, ἔλεγεν ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Ἑνετίας φοβουμένη τὴν τῶν Ἑλλήνων ἐξούχουσαν δίκουαν, προσεπάθει νὰ τὴν καταβάλῃ διὰ τῆς ἀμαθείας, ἅμα δὲ τῷ ἔλεγεν, ὅτι ἡ Γερούσια τῆς Βενετίας οὐδέποτε ἐπέτρεψε τὴν ἰδρυεῖν δημοσίων σχολείων εἰς τὴν Ἐπτάνησον (1). Ἄγνοια τῆς πατρίου ιστορίας ἢ πολιτικοὶ λόγοι, ἂν ἦτο τὸ αἴτιον τῆς κατὰ τῆς Ἑνετοκρατίας ἐκράσεως τοῦ ἡμετέρου ἐνδόξου συμπολίτου, ἀδιάρφρον εἶνε ἡμῖν, λυπηρὸν μόνον ὅτι ἕκαστος καὶ διακεκριμένοι ἄνδρες

Come le pecorelle escon dal chiuso
Ad una, a due, a tre, e l'altre stanno
Timidette atterrando l'occhio e'l muso.
E ciò che fa la prima, e l'altre fanno (2)

ἄνευ προηγουμένης ιστορικῆς ἐρεῦνης, εὐσυνειδήτως γενομένης, παραδέχονται τοὺς τοῦ Πολιτικοῦ λόγους καὶ, ἐπὶ τῆς σαθοῦς ταύτης βάσεως, θεμελιῶσι τὸ οἰκονομικὸν αὐτῶν. Ὁ γνωστὸς κόμης Ἑρμάννος Δουβλίνης, περὶ τῆς ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ἐκπαίδευσιν ὁμιλῶν, τὸσον δὲν ἐπιβαρύνει τοὺς Ἑνετοὺς (3), διό, ἀνὴρ μὴ

1) Ἴδου τὸ κείμενον τοῦ Καποδιστρίου «La politique Venitienne redoutait la superiorité du talent naturel des grecs. Elle s'appliquait à l'abaisser par l'ignorance. Le Senat de Venise n'a jamais permis qu'on établit des écoles publiques aux Sept-Iles.

2) Δάντης.

3) Della condizione Politica delle Isole Ionie sotto il dominio Veneto, σελ. 444—449.

μελετῶν ἐπισταμένως τὰ πάτρια καὶ κοκοζήλωσ καὶ ἐπιπολιῶσ σὺρράφας καὶ συναγαγὼν εἰδίσεις ιστορικῆς τε καὶ γεωγραφικῆς, ὁ Π. Δονάτος δὲ Μόρδος, τομ. β', ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν, τῷ ιστορικῷ Λούντζη νὰ διαφωνῇ, νομίζων αὐτὸν δῆθεν ὑπερβολικὸν (1). Ὁ ἐπιφανὴς Κ. Λαμβάρδος ἐπιβαρύνει τὰ τοῦ Καποδιστρίου, ἀλλ' ὅμως προσθέτει ὅτι «Εἰς καὶ μόνος διδάσκαλος δι' ἐκάστην νῆσον» ἐκλεγόμενος ὑπὸ τοῦ κοινοσῆγου καὶ ἐπιτήρουμενος ὑπὸ τῶν συνδίκων, ὅπως διδάσκει τὴν ἰταλικὴν γλώσσαν εἰς τὰ τέκνα τῶν εὐγενῶν, ἀπατελεῖ, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς Βενετοκρατίας, τὸ ὅλον τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης καὶ ἀνωτέρας ἐν Ἐπτανήσῳ ἐκπαίδευσιν σύστημα...» Διδοσκάλου ἢ σχολείων τῶν ἠθελῶν ὑπῆρχεν ἂν γνηστον καὶ αὐτὸ ὄνομα. Καὶ περὶ τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων ὁμιλῶν, λέγει «...τότε κατὰ πρῶτον μετὰ τσοῦτων αἰῶνων πειραματῶδη καταδίωξις πάσης ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἐκπαίδευσιν καὶ διδασκαλίαν ἐνεκαθιθρόντο δημοτικὰ καὶ ἑλληνικὰ δημοσια σχολεῖα καὶ ἐσχηματίζοντο ἐπιστημονικὰ καὶ γραμμικῶν Σύλλογοι πρὸς διόδοσιν τῶν φώτων εἰς τὸν λαόν» (2). Τοιαύτας ιδέας σχεδὸν οἱ πλεῖστοι σήμερον ἐκφράζουσι λέγοντες οἱ πλεῖστοι διότι τινὲς χεῖρον ἔτι καταφέρονται τῆς Ἑνετοκρατίας, ἐνεκα ἄγνοιας. Ἀναφέρουμεν μετὰ λύπης μεταξὺ τούτων καὶ τὸν λόγιον καὶ ἱκανὸν ἐφέτην Θ. Α. Φραγκόπουλον, ὅστις ἐν τῷ κατ' αὐτὰς ἐκδοθέντι πολυτίμῳ πονήματι λέγει, ὅτι «ἡ Ἑνετοκρατία ὑπὸ δέους, ὡς εἰπεῖν καταληφθεῖσα, ὡς ἐκ τῆς ὑπεροχῆς τῶν Ἰονίων ὑψηλῶν αὐτῆς, ἐνεκὸν τοῦ κοινοῦ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι μεγαλοφροῦς»

1) Saggio di una descrizione Geografica storica delle Isole Ionie σελ. 63—64.

2) Ἀπομνημονεύματα πρὸς καταρισμὸν τῆς περιἀπελευθεώσεως τῆς Ἐπτανήσου ιστορίας, σελ. 54, 69, 70.

» πνεύματος, ἐπέδιωσε τὴν διὰ τῆς ἀμαθείας εἰ δυνατόν κατάπτωσιν αὐτῶν, οὐδέποτε ἐπιτρέψασκα τὴν παρ' αὐτοῖς ἰδρυεῖν δημοσίων Σχολείων (1). Ἦς ὁ ἀνεγνώστης βλέπει παραδέχεται τὴν γνώμην τοῦ Καποδιστρίου.

Ἄν ριθόμεν βλέμμα καὶ ἐπὶ τῶν εἰδικῶν γραμμάτων, θέλωμεν ἰδεῖ οὐχὶ ὀλίγας ἀνακριθείας καὶ ἐλλείψεις, ἅμα δὲ καὶ οὐδεμίαν ἐπιστημονικὴν εὐσυνείδητον ἐρευναν. Ὁ λόγιος; Κερκυραῖος Α. Μ. Ἰθριμένος, λ. χ. ἀνέγνω ἐν τῷ ἡμετέρῳ φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παναρασῶν, τῇ 12 Νοεμβρίου 1872, ἀξιολόγον ἀναγνωσμα «Περὶ τῆς ἐν τοῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐκπαίδευσιν, ἀπὸ τῆς εἰς τοὺς Ἑνετοὺς ὑποταγῆς; μέχρι τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ἀποκαταστάσεως, 1386—1864». Τὸ ἀφορῶν τοὺς χρόνους τῆς Ἑνετοκρατίας μέρος εἶνε ἑλλειπὲς καὶ λίαν ἀσθηρὸς κρῖεν τὴν Ἑνετίαν, ἧτις κατ' αὐτὸν αὐδέποτε ἐν τοῖς Ἰονίοις Νήσοις ἐπέτρεψε τὴν σύστασιν δημοσίων σχολῶν. Ἡμεῖς ὅμως ἐν τῷ ἀξιολόγῳ τῶν Ἀθηνῶν Περιδικῷ Rassegna Fllenica, ὑπὸ τοῦ περὶ ἡμῖν λόγιου φίλου Α. Φραβασίλη διευθυνομένου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Cultura Ionica», ιστορήσαμεν τὴν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας ἐκπαίδευσιν ἐν τοῖς Ἰονίοις Νήσοις, ἀλλὰ τοὺς Ἑνετοὺς δὲν ἐπιβαρύνουμεν. Ἡ πραγματεία ἐκείνη συνετάχθη τῷ 1883, δηλαδὴ πρὶν ἢ μελετήσωμεν ἐπιμελῶς τὰ ἐν τοῖς ἀρχειοφυλακείοις ἐπίσημα ἔγγραφα, καὶ οὕτω κακῶς ἰστορήσαμεν ὅτι εἰς τὰ δημοσια τῆς Ἐπτανήσου σχολεῖα, εἰς τὸ τῆς Κερκυρας ἐδιδάσκοντο ἢ ἑλληνικὴ καὶ ἰταλικὴ καὶ, εἰς τὰ τῶν λοιπῶν Νήσων, ἢ ἰταλικὴ μόνον. Ἄν ποτε ἀναδημοσιεύσωμεν τὴν μικρὰν ἐκείνην πραγματείαν μας, πολλὰ βελτιώσας νέα θὰ προσθέσωμεν. Ὁ γνωστὸς Γ. Χασιώτης ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ, «L' instruction publique chez les Grecs depuis la prise de Constantinople par les Turcs jusque a nos jours», ὅπερ ἐν Ἡκρίσοις τῷ 1881 ἐδημοσίευσεν, δυστυχῶς δὲν εἶνε ἔργον τὸσον εὐσυνείδητον (2), καὶ τοῖς τόσα ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγράψθησαν.

1) Ἡ ἐν ταῖς Ἰονίοις Νήσοις ἀστυκὴ νομοθεσία κατὰ τε τοὺς ἐνετικούς νόμους καὶ ταῖς ἐν ἰσχυρὸν διατάξεις, σελ. 7.

(2) Ἐν σελ. 234 π. χ. εἰς τὸ κεφάλαιον φέρον τίτλον Le Parthénon de Zante, ἰστορεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ 1867 ὑπάρχει ἐνταῦθα παρθενωγαγεῖον συντηρούμενον δαπάνῃ τῆς Ἐπισκοπῆς πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν κορασίων ἐνθα διδάσκειται ἢ Ἑλληνικὴ ἢ ἀριθμητικὴ, ἢ γεωγραφία, ἢ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος, ἰδίως δὲ ἢ ἱερὰ καὶ ἢ κατήχησις. Ἐκτός δὲ τούτου χεῖ-

«Ἄλλως τε ποῖν ἢ γραφῆ ἔργον τοιοῦτον, πρέπον εἶνε νὰ εἰομασθῇ ἢ ὄλη. Νὰ γραφῶσι μονογραφία περὶ ἐνῆς ἐκάστου τόπου ὑπὸ εἰδικῶν, καταγενομένων ὅμως εἰκρινῶν, καὶ εἶνε εὐκολὸν ἀκολούθως ἐκ πασῶν τῶν μονογραφῶν, ἅμα εὐρεθῆ τὸ κατάλληλον πρόσωπον, ἔχον τὴν ἀπαιτούμενην ἱκανότητα, νὰ γραφῆ ἔργον σοβαρὸν, πράγματι ἐθνικόν. Ἐν τῷ ἀνωθι λοιπὸν τοῦ Χασιώτου ἔργου, τὸ μέρος, ἀφορῶν τὴν ἐπὶ Ἑνετίαν ἐν Ἐπτανήσῳ ἐκπαίδευσιν, καίτοι ἑλλειπὲς, οὐχ ἦτρον ὅμως καλῶς ἀποφαίνεται εἰπὼν ὅτι αἱ Ἐπτὰ Νῆσοι διετήρησαν τὸν ζῆλον τῶν γραμμάτων καὶ οἱ Ἑνετικοὶ εὐτυχέστεροι τῶν λοιπῶν ῶν «le sort des Mes Ionien» «heureux sous la domination» «pourtant meilleur que celui des grecs. On peut dire que, pendant cette période, le goût des lettres fut soigneusement» «conservé.» (1) Περὶ τῆς ἐν Ζακύνθῳ ἐκπαίδευσιν οὐδεὶς μέχρι τοῦδε εἰδικῶς συνέγραψεν. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ρεμοντίνης; (2) περὶ ταύτης σωπαῖ καὶ οὐδὲ ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ Νικόλαος ὁ Σέρρας; (3) εἰς τὰς προσθήκας τὸ αὐτὸ ποιῶ. Οὗτε ὁ Κούρτζωλας ἐν τῇ ἀνεκδότῳ τῆς Ζακύνθου ἱστορίᾳ διδδει ἡμῖν πληροφορίας τοιαύτας, (4) οὕτε ὁ Βερβιάνης (5). Προσέτι οὐδὲ μνεῖται περὶ ἐκπαίδευσιν τῶν χροῶν ἐκείνων ποιεῖ ὁ Παῦλος Μερκιάττας, ἀνὴρ λό-

ροτεχνήματα, μαγειρικὴ καὶ οἰκιακὴ οἰκονομία; Τοιοῦτον παρθενωγαγεῖον οὕτε ὑπῆρχεν οὕτε ὑπάρχει ἐν Ζακύνθῳ. Μόνον νομοσχέδιον ἐγένετο καὶ ἐνεκρίθη ἀλλὰ δὲν ἐπραγματοποιήθη οὐδὲ θέλει ἔσως πραγματοποιηθῇ. Ἐρωτώμεν, οὕτω γράφεται ἢ ἱστορίας;

(1) Ἐνθα ἀνωτ. σελ. 73

(2) De Zacynthi Antiquitatibus et Fortuna Commentar. Βενετία 1756.

(3) Ἡ μετάρρασις αὕτη δὲν ἐδημοσιεῖθη ἀλλὰ ἀντιγεγραμμένη εὐρίσκειται εἰς τὰ πολυτίμα Χρονικά τοῦ Βερβιάνη σωζόμενα εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακείον. Ἡ μετάρρασις εἶνε εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὡς λέγει ὁ Blengini εἰς τὰς περὶ Ζακύνθου γελόσις πληροφορίας, ἧς κατεχώρισεν ἐν τῷ Guide κλ. τοῦ 1834.

(Περὶ τοῦ Σέρρα τούτου βλέπε ἡμέτερον ἄρθρον ἐν τῷ 14 φυλλάδιῳ τοῦ «Ἀπόλλωνος» Περραιῶν.)

(4) Τὸ χειρόγραφον σώζεται ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐπιλοπιῇ.

(5) Τὸ χειρόγραφον εἰς τὸ ἐνταῦθα ἀρχειοφυλακείον.

ται ότι η κοινότης Ζακύνθου ζητεί την ύδρουσιν σχολῆς ἐν ἣ νὰ διδάσκονται αἱ ἐπιστήμαι οὐ μόνον εἰς πάντα Ζακύνθιον ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Πελοποννησίους.

Μετὰ ἡμέρας οἱ αὐτοὶ ἔγραψον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τὰ ἐξῆς.

Con ogni humiltà et sumission Ser.mo Principe Ill.ma et ecc.ma Sig.ria fino dalle X Ottobre passato havemo rapuntato alla Ser.ta V. ra le cause che mossero, noi Zuanne Gavrilopulo et Marco Sicuro Pr. Syndici di questa Bevera, Comunità del Zante di Riverentuplicarla che la si degnasse, conpublicarla per il n.ro consesso fusse da anni elletto il R.do Habbate della mad.na Anafontria per le cause in essa n.ra contenute che con questa le inviammo le triplicate. Hora Principe Ser.mo le rapresentamo esser detto Mon. sig Reverendissimo habbate passato dalla presente a miglior vita et che noi suoi devotissimi sudditi Genib.s Flexis a nome di tutta questa sua fidelissima cumunità in conformità delle p.ma n.ra richiesta la suplicamo esaudirne che non mancaremo, tutti (come semo tenuti,) di continuo pregare sua divina Maestà per la compita esaltatione della Fedelissima sua Repubblica et salute sua.Gratie.

Dal Zante li 18 Xbre 1622.

Zuane Gavrilopulo Syndico di mano propria sottoscrissi

Marco Sicuro Synd.co di mano propria sottoscrissi.

Al ser.mo Principe di Venetia Sig. Sig Coll.mo.

Τὸ σπουδαιότερον τοῦ μικροῦ τούτου ἐγγράφου εἶνε ὅτι δὲν μετέβη εἰς οὐρανὸς ὁ Προστάτης ἡμῶν Ἅγιος Διονύσιος τῷ 1624, ὡς ἐσχολμένως πάντες γράψωσιν, ἀλλὰ τὸ 1622 Τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑνετίας ὁ Προβλεπτής Αὐγουστιὸς Σαργέδος προσέτι παρεκάλεισεν ἵνα εἰσακούσῃ τὴν φιλόπατριον ἐπιθυμίαν τῶν Ζακύνθιων εὐγενῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν ἰδίως πάντων τῶν κατοικῶν τῆς νήσου.

Noi Agustin Sagredo per la Ser.ma Sig.ria di Venetia e Prov.r della Città et Isolla de Zante.

Essendo vacatta per la morte del molto R.do D. Daniele Seguro Phabbatia del Monasterio et chiesa di S.ta Maria della Anafontria di questa isolla, nella quale fu investito per ellet.ne fatta sin l'anno 1563 a' 19 novembre dall'Ill.mo Precessor nostro di quel tempo confirmatta dall'Ecc.mo Senato a' 27

Agosto dell'anno susseguente et appartenendo a Noi per il carico che tenimo da Sua Ser.ta di questo governo il far altra ellet.ne et provvedere che detta chiesa sia aminstrata col debito culto del S.r Dio et con sodisfatione universale ad acressim.to della devotione et per magr edificat.ne de buoni. Havendo conosciuto anco il bisogno che ha così la detta chiesa come il Monasterio di diverse restaurationi, et reparatione per la sua conservat.ne con quel decoro et ornam.to che conviène a honor di sua Div.a Maestà. Hivuta piena informazione della Bontà Religione et Virtù delli Reverendissimi di Ierotheo Mussura habbate, Geromonaci et calogeri del Monasterio de San Zorzi di Grebani dell'istessa isolla et dell'amore et veneratione in che Vengono da ogni uno tenuti, per le loro virtuose et pie opere et degni qualità, potendosi sicuramente sperare da essi ogni frutuoso et honorevole effetto in servitio del detto loco et in comune contento et sodisfatione. Habbiamo però elletti et Deputati come per la presente elleggemo et Deputamo il detto R.do habbate et Monasterio nel carico et administrat.ne di detta Habbatia et beni suoi di qual si voglia sorte per anni venticinque venturi con tutte quelle utilità regalee et honoranze gravami, carichi et interessi spetanti et pertinenti alla detta Habbatia et con obbligo particolare di tener la chiesa sempre ben offitiata con numero abbondante di officiatori et di restaurarla et di ripararla d'ogni suo bisogno di accomodar parimente il monastero dove la necessità et il comodo ricerchi et rimediare ad ogni pericolo et danno ad esso soprastante riducendo il luoco, in forma conveniente et laudabile; di più di pagar la solita contributione alla cassa di schiavi per il tempo solamente di detta investitura et in oltre sianno obligati per solo effetto di Benignità publica et del Paterno effetto di sua Ser.ta verso questi fedelissimi sudditi di risponder ogni anno et esborsare alla mag.ca Comunità del Zante ducati Zantiotti N.o cento cinquanta per il corso delli detti anni ventuno d'esser impiegati nel pagamento per un maestro publico per insegnar lettere di humanità alli figli delli Cittadini, et habitanti in essa città acciò possino educarsi et allevarsi nella virtù et nella dovuta riverente gratitudine verso la manifienza del loro Principe dovendo però esser il tutto a bene placito di sua Ser.ta et confirmata coll'approbatione dell'ecc.mo senato. Inquor. fiden.

Dal Zanje li 5 marzo 1623.

Agustin Sagredo Prov.r.

Ἰδίως ἡ δουρικὴ διάταξις, δι' ἧς ἐκπληροῦνται ἡ ἐπιθυμία τῆς Κοινότητος Ζακύνθου.

Antonius Priolo Dei Gra. Dux Venetiarum et sapientib.s viris Agustino Sagredo de suo m.to Prov. Zacynthi et succs. fidelib.s dilectis salutem et dilectiois affectu. Intesi da noi per le vostre lettere delli 5 marzo prossimante passato li ragguionevoli rispetti di quali sete stato mosso a concedere per anni ventuno Phabbatia del Monasterio et Chiesa di S.ta Maria della Anafontria di Costeta Isolla vacatta per la morte del Vescovo di Egena. ad habbate, Geromonaci, et Callogeri del monasterio di S. Giorgio dei Grebani della stessa Issola et udita la deputatione sup.ta fatta da voi sotto lo stesso giorno 5 marzo proximate pass.o con quanto hanno sopra essa riposto et informato il dilettissimo nob. nostro Giusto Ant.o Belegno ritornato di Prov. Generale da Mar et il diletto nob. nost. Paolo Beladona vos. Precessore quali laudauo essa concessione et deputatione stimandola degna et prudentemente fatta, così per il bisogno che tiene quel loco di essere per l'avvenire ben governato, come per la qualità dei soggetti a che esso governo vienne per essa da noi raccomandato. Venimo in rissolutione di confermare et approbare come confirmano et approbiamo col senato la sapradetta concessione in tutto come stà et giace sicche habbia la sua debita et istiera esecutione havendo il detto habbate, Geromonaci et Callogeri havere tutte le utilità, fregalie, honoranze, cariche et interessi spetanti alla detta habbatia pertinenti che haveva et godeva il sopradetto vescovo di Egina et quali obligi in oltre che per la concessione presente le sono di più da voi stati imposti cioè di tenere la chiesa ben officata restaurata et riparata da ogni bisogno di accomodare il Monasterio in modo che sia ridotto in forma conveniente et laudabile di pagare per il tempo di detta investitura la solita contributione alla cassa dei schiavi, et rispondere et sborsare ogni anno alla mag.ca Città del Zante ducati Zantiotti cento cinquanta per il corso di detti anni venti ciuque d'esser impiegati nel pagamento d'un maestro per insegnare lettere di humanità alli figli di quei Cittadini et habitanti in tutto et per tutto come la detta concessione et investitura contiene

alla quale si riportiamo.

Data in nostro Ducale Palatio die VIII Iunii Ind. ne sexta MDCXXIII

Giac.o Vendramin seg.o.

(ἔπεται συνέλιξις) Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΕΙΜΑΝΙΟΝ ΜΟΥ

Εἰς τὸ νυχτερὸν χορὸν, ὅταν σὲ πρωτοῦδα,
Καθάρια μου μεταγγραυῖν γυλαξία ἦσαν ντυμένη,
Ἐγυρίζεις, ἐπέταγεις ὡσάν τὴν χρυσολίδια
Κι' ὄλοι οἱ ὀφθαλμοὶ στά πόνια σου ἴσαν προῦ

Τὸ στῆθός σου ἴσάν θάλασσα ἐρπύνη
Καὶ φλογερὴ κα' ἀνήτγη σου ἐβ' ἀνιχνύουσα
Νέοι καὶ γέροι ἐστέκοντο ἐμπρὸς σου ἐρωτευμένοι,
Κι' ὄλοι ἕνα γέρο ἤθελαν νὰ κάλουνε μαζί σου.

Ἄλλ' ὅταν ἦθε, μάγισσα, κ' ἐμένα ἡ σειρά μου στ
Καὶ μὲ τοῦ θαλῆς ἐβγάλας τὴν στάσι ἀγκαλιασμένοι
Μιά τέτοια αἰσθάνθηκα ἥδονή, ποῦ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά
Δὲν σ' ἄφρινα ἀνδρὸν πέφταμε καὶ οἱ δυὸ μας [μου
[ἐπιγυμένον.

Ἄγ' ἀπ' ἐκεῖνα τῆ στιγμή ἡ πονηρὴ ματιά σου,
Τὸ κάθε σου χαμόγελο λὲς καὶ μὲ δ' ἔγκανουσε,
Κι' ὁ ἄνεργος σου, τὸ βῆμά σου καὶ ἡ παλλοκαριά σου
Στὴν περὶ γλυκεῖά ἀπόλαυσι τὸ νοῦ μου προσηκούστε...

Ἦ ἀνάθεμα τὸν πόθο μου καὶ τὴν ἐπιθυμίᾳ μου,
Ποῦ τὴ ζωῆ μου ἔδινα ὡς ποῦ νὰ σ' ἀποετῆσω,
Γιατὶ ἐνθ' σ' ἔχω ὡς ἤθελα, τὴν ἀγαλιά μου
Σκιαζέμαι πίν σὲ βαρῶθω μᾶλλον καὶ σ' ἀγαπήσω.

(1887)

Δ. ΗΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΚΕΨΙΣ

Τί εἶνε πλειονοψηφία; πλειονοψηφία εἶναι ἄγνοια προνομίων ὀλίγων ὁ νοῦς ἐδόθη πάντοτε. Καὶ μὴ μεριμνᾷ περὶ τοῦ θ-λου ὁ μὴ κεκτημένος τὴν συνειδησὶν αὐτοῦ; Ἔχει ὁ ἐπαίτης ἐλευθερίαν; δύναται νὰ ποιήσῃ ἐκλογὴν; Ἄντι ἀρτου καὶ ὑποδημάτων θέλει πωλήσῃ τὴν ψῆφον καὶ εἰς τὸν πληρόνοντα αὐτὸν ἰσχυρόν!

Αἱ ψῆφοι πρέπει νὰ ζυγίζονται, οὐχὶ νὰ μετρῶνται. Θάπτον ἡ βράδιον θέλει καταστραφῇ ἡ πολιτεία, ὅπου θριαμβεῖσι ἡ πλειονοψηφία καὶ ἀπορασίξει ἡ ἀλογία.

ΣΧΙΑΑΕΡ.

Η. ΧΙΩΤΟΥ

Ἀνέκδοτον περί Ἰωάννου κόμητος

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ

Τὰς 12 παρελθόντος Ἀπριλίου ἐτελέσθησαν ἐν Κερκύρα τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος Ἰωάννου-Καποδιστρίου. Συρροή λαοῦ πλείστη ἐκ Κερκύρας, Ἠπείρου, Ἀθηνῶν, Λευκάδος, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου ἐπλήρωσε μεγάλην δεινρόφοντον πλατείαν ἐκ πρωτογονοειδούς, καθ' ἣν ἐτελείτο ἡ πανηγύρις, καὶ φέροντα τὸν φοινίκα ἐξωμέναν χάρτην μετὰ τοῦ οἰκονομητοῦ, καὶ σημάτων ἱσταντο πέριξ τῆς πλατείας. Στέφανοι μύρτων καὶ δάφνης περιπεπλεγμένων συνέδεον τοὺς πασσάλους διὰ τροπαίων. Σημαίαι ἐκυματίζον εθνικαὶ ἐκ τῶν παραθύρων τῶν περὶ τὰ παλατιῶν καὶ Ἀγγλικαί, Ἱταλικαί, Ρωσικαί καὶ Ἀγγλαμερικανικαί ἠνεμίζοντο ἐκ τῶν προξενείων καὶ καταστημάτων. Ἀνθοδέσμαι πυραμοειδεῖς καὶ μύρτοι ἀνθόπλεκτοι ἐστόλκον στοὰς καὶ παράθυρα τῶν ὑποφώρων οὐρημάτων. Ἐγεμον θεατῶν θεωρεῖα, στεγάσματα καὶ ἀναβαθμίδες ποσεικευασθέντα. Ποικιλλαί δὲ ἐφαίνοντο αἱ ἐνδυμασίαι τῶν γυναικῶν καὶ μάλιστα αἱ πλούσιαι καὶ περικαλλεῖς τῶν χωρικῶν Κερκυραίων, καὶ αἱ τῶν Λευκαδίων καὶ Παργίων. Τὰς 9 κατέλαθεν ὄλιος ὁ στρατὸς τὰ πέριξ τῆς πλατείας. Ἰδίως δὲ πέριξ τοῦ ἀγάλματος καὶ τῆς εἰσαγωγῆς διόδου παρετάθησαν οἱ μασθιαὶ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Ἑυελπίδων. Διὰ σχολίων δὲ διεχωρίσθησαν εἰς τμήματα αἱ θέσεις τῶν παρισταμένων ἀρχῶν, ἀντιπροσώπων, κλήρου Ἀνατολικοῦ καὶ καθολικοῦ, προξένων, ἱπποτῶν καὶ ἄλλων ἐπιφανῶν. Ὁ δήμαρχος ἄετιςον τὸ κάλυμμα τοῦ ἀνδριάντος. Ἐνθὺς ἅπαντες ἀπεκαλύφθησαν, ἐσημάνθη ὁ εθνικὸς ὕμνος, παρέστησαν ὁ στρατὸς τὰ ὅπλα ἐκανονοδόλου φρουρῆσαι καὶ πολεμικὰ πλῆθια. Ζωγράφδὲ ἐνεφαίνετο ἡ συγκίνησις τῆς καρδίας, ἡ ἐκδηλώσις τῆς χαρᾶς, ὁ σεβασμὸς τῆς ψυχῆς πρὸς τὸν μέγαν ἄνδρα, ὅστις ἐφειλικυσε τὴν εὐγνωμοσύνην Βασιλεῶν ἡγεμόνων καὶ λαῶν τῆς Ἑυρώπης. Λόγους καὶ ποιήματα ἐξεφωνήθησαν, στέφανοι ἐφιφύθησαν ὑπὸ τῆν

θάσειν τοῦ ἀνδριάντος καὶ ἅπαν σημεῖον χάραξ καὶ εὐγνωμοσύνης ἐδηλώθη. Ἄλλ' ἡ βροχὴ δέικοψε τὴν τελετὴν, καὶ ἄσματα καὶ θούρια καὶ παιᾶνες καὶ ἄλλοι ἀγῶνες ἀνεβλήθησαν δι' ὡρας εὐθείας εἰς τὰς ἀκοιούθους τρεῖς ἡμέρας τῆς πανηγύρου, καθ' ἧς δὲν ἐλειψαὶ πυροτεχνήματα, φωταψαίαι καὶ ἀνυψώσεις ἀεροστάτων σφαιρῶν. Διένειμα ἐγὼ τυπωμένην τὴν προσφώνησίν μου πρὸς τὸν ἀνδριάντα εἰς τὸ πλῆθος: Ἄπαντες εὐηρεστήθησαν καὶ ἐξαιρετικῶς ὁ εὐγενὴς λαὸς τῆς Κερκύρας διακριθεὶς δι' εὐτακτον εἰρηνικὴν καὶ φιλότιμον συμπεριφορὰν εἰς τὴν πανηγύριν. Τυχῶν δὲ τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον περί Καποδιστρίου κατὰ τὰς διπλωματικὰς συνομιλίαις αὐτοῦ μετὰ τὸν Μίστερνικ καὶ Καστελερῆν ἐν τῇ συνόδῳ τῆς Βιέννης κρινῶ ἄξιον νὰ καταχωρήσω ὡς: Διαιρούσης τῆς συνόδου ἐν Βιέννῃ, ὁ κῆρυξ Ἰωάννης Καποδιστρίου ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσσίας ὡμίλει μετὰ τὸν Καστελερῆ ἀντιπρόσωπον τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸν Μίστερνικ ἀντιπρόσωπον τῆς Ἀουστρίας. Οὗτοι διεπραγματεύοντο ἐὰν προσῆκεν ἡ ἐπαρχία τῆς Ναυάρας ἐν Ἱταλίᾳ νὰ δοθῆναι εἰς τὴν Λομβαρδίαν. Ἐγὼ (οὕτως ἐδιηγείτο ὁ Καποδιστρίου) ἐστρενον σιωπηλῶς ἀκούων τὰς διαφιλονεικίας αὐτῶν, εἰς οὗτοι μετὰ παρεκλήθησαν νὰ λάβω μέρος εἰς τὴν συζήτησιν. Τότε ἐγὼ ἤρώτησα:—Ἡ ὁδὸς τοῦ ὄρους Σαμπιών πότε κατεσκευάσθη; Εἰς τοιαύτην ἐρώτησίν μου ἀμφοτέροι ἤρχισαν νὰ γελῶσι. Μὴ γέλᾳτε (εἶπον ἐγὼ) Κύριοι! Ἰσως δὲν νομίζετε καλὸν ἡμεῖς νὰ εὐρωμεν τὴν ρίζαν τῆς φιλονεκίας; Ἄλλ' ἡμεῖς, κόμη γνωρίζετε καλῶς (ἀπεκρίθη ὁ Μίστερνικ) ὅτι ἡ ὁδὸς ἐκεῖνη κατεσκευάσθη ὑπὸ τοῦ Βοναπάρτου. — Ἐπειδὴ λοιπὸν οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα (εἶπον ἐγὼ) ἀρῆσταί με νὰ σᾶς κάμω ἄλληλ' ἕνα ἐρώτησιν. Διαιτὶ ὁ Βοναπάρτης διατάξει τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ ταύτης; — Ὁ Καστελερῆς ἀπεκρίθη ὅπως εὐκολύνει τὰς ἐμπορικὰς συγκοινωνίας μεταξὺ Ἱταλίας καὶ Γαλλίας. — Ὁχι (ἀπάντησα ἐγὼ) ἐὰν στοχάζεσθε οὕτω Κύριοι, εἰσθε εἰς λάθος καὶ μεταχειριζόμενος ἐγὼ τρόπον λόγου χυδαίου καὶ ἀστείου ἠκολούθησα νὰ λέγω. Ἐκεῖνη ἡ ὁδὸς ἔλαβε τέλος παρὰ τοῦ Βοναπάρτου, ὅπως εὐλᾶται νὰ καταβῆ ὁ στρατὸς τοῦ μετὰ τὰς παντούφολαις. Καὶ ἄν

τοιαύτη εὐκολία ἦτον κακὸν, διατί θέλετε σεῖς τώρα νὰ κάμψτε, ὅπως χρησιμεύση ἡ ὁδὸς εἰς τὴν Ἀουστρίαν νὰ καταβῆναι πᾶσαν φορὰν εἰς τὴν Γαλλικὴν περίχωρον μετὰ τὰς παπούτσας τῆς; Ἐκ νέου αὖθις ὁ Μίστερνικ καὶ ὁ Καστελερῆς ἤρχισαν νὰ γελῶσι διὰ τὴν χυδαίην ἀστειολογίαν τῆς ἐκφράσεώς μου. Ἄλλὰ μὴ δυνάμενοι καὶ οἱ δύο νὰ τὴν καταβάλωσι μετὰ δικαιολογίαν καὶ ὁρθότητα, ἐσιώπησαν καὶ οὕτως ἡ ἐπαρχία Ναυάρας, δι' ἧς διαίεται ἡ ὁδὸς Σαμπιών διετηρήθη πρὸς τὸν Βασίλεα τῆς Σαρδηνίας. (Cantù collana storie e Memorie contemporane di Memorie del Regno d'Italia Volume V σελ. 289).

Η ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΑΠΟΘΑΝΟΥΣΗΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ EUGÈNE PONTIÉ)

Δώδεκα ἢ δεκαπέντε γιλιόμετρα ἀπὸ τῆς Τολώσης ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Γαρούνα, μεταξὺ τοῦ Muret καὶ τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Capitouls, βλέπει τις καλὴν τινὰ πύργον, μόνον λειψύων ἀνακτόρων κατὰ τὴν ἐπανάστασιν καταστραφέντα. Ἡ ἀρχοντικὴ οἰκία ἐξηφανίσθη, τὰ δάση μετεμορφώθησαν ἤδη εἰς ἀμπελῶνας, εἰς ἀγρούς ἀραβοσίτου, καὶ ἐκ τῶν λαμπροτάτων τοῦ κήπου μένει μόνον πηγὴ, ἐν ἧς βλέπει τις θαλασσίαν κόγχην λίαν καλῶς διατηρουμένην

Οἱ χωρικοὶ δὲ τῶν περιχώρων μεταβαίνουν ἐκεῖ, ἵνα προμηθεύσων ὕδωρ κατὰ τοὺς θερινούς καύσωνας, καθὼς ἡ πηγὴ ἐκείνη κλαίεται οὔσα ἐπι ὑψώματος οὐδέποτε ξηραίνεται. Ἄλλως τε καὶ αἱ κόρραι καὶ οἱ νεοὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὸ θαλάσσιον ἐκεῖνο ὕδωρ ὑπερφυσικὴν τινὰ ἀρετὴν, ὅτι δηλαδὴ καθίσταται πηγή πρετοῦς εἰς τὰς ὑποσχέσεις των.

Διηγούνται περί τούτου ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἱστορίαν, ἣν θ' ἀφηγηθῶμεν καθ' ὄλην αὐτῆς τὴν ἀπλότητα.

Περί τὰ τέλη τῆς βασιλείας τοῦ Λουδοβίκου 14ου ἐφοῖτα ἐν τῷ σχολείῳ τῆς νομικῆς τῆς Τολώσης νεὸς μαθητὴς λίαν ἐκτιμώμενος ὑπὸ τῶν καθηγητῶν του, οἵτινες τὸν ἐθεώρουν ὡς τὸ θαῦμα τοῦ σχολείου των. Ὁ Γεώργιος F. de Faudouas, καταγόμενος ἐκ τινος τῶν ἀρχαιοτάτων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου καταστραφείσης κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκρωσείας τοῦ θεοπείσματος τῆς Νάντης ἐγένετο ἄξιος, ἐνεκα τῆς φιλομαθείας του καὶ πρὸ πάντων ἐνεκα τῆς ἰκανότητός του τῆς ὑ-

πολήφους, ἧς ἦτο τὸ ἀντικείμενον.

Ὁ νεὸς καὶ ὠραῖος μαθητὴς δὲν ἐξῆ ἐν τοῦτοις ἐν ἐντελεῖ ἀπομωνόσει, ὡς ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ. Ἡ οἰκογένεια de Catelan ἐντίμως ἐγνωσμένη ἐν τῷ πολιτικῷ κύκλῳ τῆς Τολώσης, ἐφιλοξένησε τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον ἐξορίστου. Ἀρχῶν τις de Faudouas, ἰσχυρὸς καὶ πλούσιος ἄλλοτε, εἶχε βοηθήσει τοὺς Catelan εἰς ἐμπορικὸν κίνδυνον περιπεσόντας, καὶ τὰ τέκνα ἤδη ἐπλήρωνων γενναίως τὸ χρεὸς τοῦ πατρὸς των.

Ἐξῆ μόνος, διότι οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἀπέφρουρον ἦτο δὲ διαμαρτυρούμενος, καὶ αἱ θρησκευτικαὶ συζητήσεις ὑπῆρξαν αἰσιποτοὺς μακρότεροι εἰς τὰ μεσημβρινὰ ἢ εἰς τὰ βόρεια κράτη.

Ὁ Κύριος de Catelan εἶχε δύο τέκνα καὶ θῆλυ. Ὁ Πίτρος νεὸς ἀπερίσκεπτος, διήρχειτο τὸν καιρὸν του ἐν τῇ μόνῃ ἡδονῇ του θηρώσει τὸ κυνήγι.

Ἡ Μαρία ἦτο μόλις δεκαεξάετις. ἦτο δὲ αὐτὴ ἡ ὠραιότες καθ' ὅλην τῆς λέξεως τὴν εὐρύτητα. Ὁ Γεώργιος ἐγένετο παιδαγωγὸς τῆς Μαρίας, καὶ τῇ ἐμάνθανεν ὅτι ἦτο ἀνεγκατὸν νὰ διδάσκονταί τότε αἱ εὐγενεῖς οἰκογενεῖαι δεσποινίδες.

Οὕτω παρήλθεν ἓν ἔτος, καὶ ἡ παρουσία τῆς Μαρίας καθίσταται ἤδη ἀνάγκη διὰ τὸν Γεώργιον, ὅστις δὲν ἤθελε ἢ μᾶλλον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ τὰ αἰσθήματα τῆς ἀνεκράστου εὐτυχίας, ἃτινα ἐδοκίμαζεν ὁσάκις ἐπανεβλέπε τὴν δεσποινίδα de Catelan.

Ἐν τούτοις ἡ Μαρία ἐπλησίαζεν εἰς τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, ὅτε ἐσπέραν τινὰ εἶπε πρὸς τὸν Γεώργιον:

— Αὐρεν εἶναι ἡ ἐπέτειος τῶν γεννηθέντων μου, θὰ μοι προσφέρειτε ἄρα μίαν ἀνθοδέσμη;

— Ναι; Μαρία, ἀφοῦ μοι τὸ ἐπιτρέπετε

— Ὅθεν ἐκλέξατε καλῶς τὰ ἄνθη, γνωρίζετε ὅτι ἐννοῶ τὴν σημασίαν των.

Τὴν ἐπαύριον, ἡ οἰκογενειακὴ ἐορτὴ ὑπῆρξε μεγαλοπρεπεστάτη, καὶ ὁ Γεώργιος κατέστη ὁ ἡρωὸς αὐτῆς. Τῷ ὄντι ἡ ἀνθοδέσμη του ἐκρίθη ἀξιωματικὸς ὑπ' ἐκείνης πρὸς τὴν ὅπως προσεφέρθη καὶ οἱ στίχοι οὗς ἐπὶ τούτῳ συνέθεσε ἔκαμαν τὸν ἐκ-Capitoul νὰ ἐνοήσῃ τὸν πρὸς τὴν κόρην του ἔρωτα τοῦ νέου.

Ὁ Κύριος de Catelan ἐφόρει θυμωθεὶς διατάξε τὸν Γεώργιον ν' ἀναχωρήσῃ, ἡ δὲ Μαρία ἐλειποθήσασκε.

Ἡ λειποθυμία τῆς Μαρίας διήρκεσε πλείον τῆς ὡρας, αἱ πρῶται δὲ λέξεις αὐτῆς συνεθεσείας ἦσαν.

— Ποῦ εἶναι ὁ Γεώργιος;

Μετὰ τὴν λειποθυμίαν καταλήθη ὑπὸ πυρετοῦ, καὶ τὰ συμπτώματα ἐγένοντο ὅσον κιν-

δυνάμη, ὡστε ἔσπευσεν νὰ προκαλέσῃ τὸν περιφημότερον ἱατρὸν τῆς Τολώσης, τὸν Δόκτωρα Brun.

Ὁ ἱατρὸς ἐκείνος ἦτο δικαυροῦμενος, καὶ ἐγνώριζε τὸν Γεώργιον de Faudonas, ἀλλ' ἠγνόει τὰς μετὰ τῆς οἰκογενείας de Catelan σχέσεις ἐπὶ. Κατόρθωσε νὰ καταπραύνη, τοῦλάχιστον ἐπὶ στιγμήν τὸ κακὸν τὸ ὄποσον κατέτρωγε τὴν Μαρτίαν. Τὴν ἐπαύριον ὁμοῦ τὰ συμπτώματα ἐγένοντο σοβαρώτερα.

— Κύριε de Catelan, λέγει ὁ δόκτωρ Brun, ἡ ἀσθένεια τῆς δεσποινίδος θυγατρὸς σας προσεξήθη ἐκ τῶν βαθείας δυσσεκασίας, ἦν πρέπει νὰ ἐξλησθῆτε.

— Οἰκίζετε, δόκτωρ;

— Ἐστὶν ἡ περίπτωση νὰ βραδύνηται.

— Ἐννοεῖται ἡναγκασθῆ πλεόν νὰ ὁμολογήσῃ ἡ ἱατρὸν ὅτι συνέβη.

— Ὁ Γεώργιος de Faudonas ἐφώναξε... τὸν γνωρίζω... κατάγεται ἀπὸ τῶν τῶν ἀρχαιωτάτων οἰκογενειῶν τῆς Λαγκεδόκου.

— Τί ἐννοεῖτε λέγων ταῦτα, κύριε δόκτωρ;

— Ὅτι ἡ δεσποινὶς de Catelan δὲν θὰ ἤσχύνετο νὰ ὀνομασθῇ Κυρία Faudonas.

— Ἐκεκέρθητε τοῦτο, δόκτωρ; εἶπε γράτὰ τις θεῖα... Ἡ Μαρτία θὰ ἔχη τεσσαράκοντα χιλιάδων λιβρῶν εἰσόδημα.

— Ἀκόμη καλλίτερον, κυρία, θὰ πλουτίσῃ τὸν σύζυγόν της, ὅστις θὰ τῇ δώσῃ εἰς ἀνταλλαγὴν, ἐν τῶν ὠραιοτέρων ὀνομάτων τῆς Μεσημβρίας, ὄνομα ἀναφερόμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν σταυροφοριῶν, ὡς ἐκεῖνο τῶν κομητῶν Ραϋμόνδων.

— Κύριε Brun, ἐφώναξεν ὁ ex-Capitouil ἀνυπομονῶν, σὰς ἐκέλευε ὅπως θεραπεύσῃτε τὴν θυγατέρα μου, οὐχὶ δὲ ὅπως τὴν ὑπανδρεύσῃτε.

— Κύριε de Catelan ἀπάντησεν ὁ δόκτωρ, μόνον πέντε ἢ ἕξ ὥρες ἔχετε ἵνα ἐκλέξῃτε ἐάν τὴν ἐσπέρην ταύτην ὁ Γεώργιος δὲν ἔλθῃ ὅπως προσωπικῶς παραγορήσῃ τὴν θυγατέρα σας, αὐρίον θὰ μνηστευθῇ τὸν θάνατον.

— Ἄς ἔλθῃ! ἄς ἔλθῃ! ἀνέκραξεν ἡ Κυρία de Catelan συγκατατίθεμαι νὰ τὸν ὀνομάσω ὄν μου, ἀρκεῖ νὰ σωθῇ ἡ Μαρτία.

— Κυρία, εἶπεν ὁ ex-Capitouil.

— Κύριε, εἶμαι μῆτηρ καὶ ἐξουσιάζω!

— Διατρεχάτε, ἐφώναξεν ὁ Κύριος de Catelan πνιγνὸς καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς θλίψεως καὶ νικηθείς ὑπὸ τοῦ τρέμοντος λόγου τῆς μητρός.

— Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, σὰς φέρε τὸν Γεώργιον, ἐφώναξεν ὁ δόκτωρ. Ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἀνίσχυρος ἐνταῦθα, ἐνῶ ὁ ἔρος θὰ φέρῃ ἀποτελεσματικώτερον τὴν θεραπείαν.

Τῷ ὄντι, ὁ Κύριος Brun ἀνεζήτησε παντοῦ τὸν Γεώργιον De Faudonas, ὄν ευρον ἐν τῇ εἰκῇ

τινὸς τῶν φίλων του, εἰς τὸ προκατεῖον Ἀγίου Κυπριανοῦ. Ἀνέστη κατ' ἀρχὰς ἐπιμῶνας, πλὴν ἡ τῶν συμβάντων περιλήψις τοῦ δόκτορος ἐνίκησε τὴν ἐπιμῶνήν του. Εἰσῆλθε τρίμων εἰς τὸ ἀνάκτορον Gaielan πυρόμενος ὑπὸ τοῦ δόκτορος, καὶ ὑπακούων, ἀνεπαίσθητος, εἰς ἐν τῶν μυστηριωδῶν ἐκείνων αἰσθημάτων, ἅτινα μὲ ὀδηγοῦσι πρὸς τὴν εὐκαρλίην.

Ὅτι, ὁ K. Brun προεῖδεν ἐπηλήθευσε. Τὴν ἐπαύριον ἡ ἀσθένης εὕρισκετο πολὺ πλεόν ἡσυχωτέρη, μετὰ δύο δὲ ἡμέρας ἠδύνατο καὶ νὰ περιπατῇ ἐν τῷ κήπῳ ἐσθρῆξιμένη ἐπὶ τοῦ βραχιονοῦ τοῦ Γεωργίου.

— Φίλε μου θὰ ὑποβάλλω τὴν καρδίαν σου εἰς σκληρῶν δοκιμασίαν, εἶπεν αὐτῇ.

— Οὐκίλατε, Μαρτία, ἡ ζωὴ μου ἐλόκληρος σὰς ἀνήκει.

— Ἀπαυτῶ παρ' ὑμῶν μεγάλην τιμὴν θυσιῶν.

— Ὅποιαν;

— Εἰσθε δικαυροῦμενος.

— Ναὶ Μαρτία ἀνεπαύρη ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν πατέρων μου.

— Εἶμαι καθολικῆ.

— Μὴ θέλετε, Μαρτία, ν' ἀρνηθῶ τὴν πίστιν τῶν πατέρων μου;

— Ναί, Γεώργιε, τὸ θέλω, καὶ θὰ τὴν ἀρνηθῆτε...

Δὲν θέλετε ν' ἀποθάνω.

(ἔπεται τὸ τέλος)

Μ. Π. Π.

*] Λίαν εὐχάριστος δημοσιεύσμεν τὴν ἀνωτέρω μετάρρασιν, ἐτέρως ἀξιοτίμου δεσποσύνης, ἥτις ἐν ὧρα σχολῆς καταγίεται εἰς τοιαύτας τερπνὰς ἐνασχολήσεις. Φίλοι ὄντες τῆς προόδου τοῦ γυναικείου φύλου δι' ἐλπίδος δ' ἔχομεν καὶ ἀλλαι δεσποσύνας νὰ κοσμώσῃ τὰς στήλας τῆς α Κυψέλης, * ἀποστελλούσαι, ἔστω καὶ μεταφράσεις.

Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ

I I

Πολλοὶ ἐνόμισαν ὅτι φαντασίαι εἶνε πρότερόν τινος τοῦ πνεύματος, δι' οὗ ὁ κατέχων δύναται νὰ πλάττῃ κατὰ βούλησιν εἰκόνας ἀνυπάρχοντος, καὶ τοῦτο γάρ ἦν καινοτομία. Καὶ ὁμοῦς ἐκεῖνο, ὅπερ εἰς τοὺς ἐπιπολαίους κρίνοντας, φαίνεται ὡς τοιοῦτον, δὲν εἶνε εἰμῆ δύναμις τῶν ψυχῶν ἐκείνων, εἰς ὧν τὴν καθαρότητα ἀνεπινοεῖται πάντα φυσικὴ καλλονὴ, καθὼς καὶ

πᾶσα ἀσχημία. Ἐν δὲ διὰ τῆς βοηθείας τοῦ πνεύματος, ψυχαὶ τοιαῦται ἐπιτοχάνουσι ν' ἀπεικονίζωσι τὴν πραγματικότητα, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἐξηγητῆ ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς ἰδιόεως ἦν, ὡς λέγουσιν, ἢ φαντασίαι ἔχει τοῦ πλάττειν ἀνυπάρκτα.

Ὅτι ἡ φαντασία συχνὰ παραπλανᾷται καὶ γίνεται πολλαίς μάστιχα ἀγαλνωτοῦ εἰς τὰς πλάνας της, οὐδεὶς ὁ ἀντιλέγων. Πόθεν ὁμοῦ τοῦτο; Ἄς ἐξετάσωμεν.

Ἡ φαντασία εἶνε ἐξῆχον δῆρον τῆς φύσεως, οὗτινος κᾶν καλὴν χρεῖσιν ὁ ἄνθρωπος, ὅταν, μετὰ τῆς ἐπιστήμης ὑπηρετῆ δι' αὐτῆς τὴν ἀληθειαν. Πᾶσα ἄλλη τῆς φαντασίας χρεῖσις, δύναται νὰ εἶνε μόνον θελατικῆ καὶ μέχρι τινὸς ἄβλαβῆ. πῶσον ὅμως ὀριζόμενον τῶν βίῶν, εἶνε, ὄχι μόνον ἄσκοπος, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβῆ.

Φαντασία μὴ ὑπηρετοῦσα τὴν ἀλήθειαν ἢ μὴ ἔχουσα συνοδοιπόρον τὴν ἐπιστήμην, βουλιζέει χάριτον ἀεὶ τὴν ἢ καὶ ἀερόστατον ἐκτελιγμένον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἀνέμων* διὰ τοῦτο ὅταν δῆλ. ἡ φαντασία βαδίσει μόνη, ὑπόκειται συχνὰ εἰς παρεκτροπὰς γενομένην ἔραμον ἢ ὄγμα πῆτε μὲν τοῦτο ποτε δ' ἐκείνου τοῦ ρεύματος τῶν ἀνέμων.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ φαντασία κέκτηται τοῦ προτερήματος τοῦ ἀνυψεῖν τὸν ἄνθρωπον, εἶνε διὰ τὸν κατέχοντα πολὺ ἐπικίνδυνον τὸ δῆρον αὐτοῦ διότι, ὡς τὸ ἀερόστατον, ὁ ἄνθρωπος, οὗτινος ἡ φαντασία βαδίσει μόνη καὶ χωρὶς παθῆλων, ὑπόκειται εἰς φοβερὰς πτώσεις.

Παραπλανᾷται λοιπὸν ἡ φαντασία, ἀλλὰ ποτε; ὅταν δὲν συμβαδίζῃ μετὰ τὴν ἀλήθειαν, στερομένη δὲ πηδαλίου βαδίσει μόνη* ὅταν δὲ εἰς τοῦτο ἐπιμῆνη καταστῇ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀγαλνωτῶν αὐτῆς πλανῶν ὅπου συναντᾷται μετὰ τὴν πίστιν της.

Ἡ φαντασία εἶνε μία ἀπὸ τὰς θελακτικότητας καὶ ἀπαρατήτους θεραπανίδιας τῆς ποιήσεως. εἶνε συστατικὸν ἀνευ τοῦ ὁποίου ἡ ποίησις δὲν δύναται νὰ βαδίσῃ, νὰ ζήσῃ. Ἄλλ' ἡ φαντασία δὲν πρέπει νὰ σὺνη, νὰ ρομβουλῇ, νὰ προσηγῆται τῆς βασιλίσεως αὐτῆς ποιήσεως· ἀρκεῖ χάριν τῶν θεληγῆτων της, νὰ συμβαδίζῃ ἢ οὐχὶ νὰ ἔπειται Ὁμολογουμένως: τὰ ἀδμαύντινα καὶ χρυσῆ στολίδικ τῆς Ποιήσεως εἶνε ἡ φαντασία, ἀλλὰ τὰ στολίδια ὡς γνωστὸν δὲν εἶνε ἡ οὐσία, ἡ οὐσία ἀνάγκη νὰ ζητῆται ἄλλου. Ἡ οὐσία ἐγκοιται εἰς τὸ βλέμμα τῆς ποιήσεως, τὸ ἔμπερον βλέμμα αὐτῆς* τὸ βλέμμα ἐκεῖνο, ὅπερ, τῆ βοήθειᾳ μὲν τῆς φαντασίας, ἀλλὰ πρὸ πάντων τῆ ὀδηγίᾳ ἄλλων ὑψηλῶν ἀρχῶν, διακρίνει ὡς δευτέρου τοῦ Ὀμῆρου, θεῖας δυνάμεις, νόμους ἀντιθέσεων, οὗτινος ὑπὸ τὸ πρόσχημα θεοτήτων, οὐχὶ ἀθασίμως ἢ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε συμπεράττουσι μετὰ τῶν

ὄντων, ἀλλ' ὑπέκριντας εἰς ἀρχὰς διευκρινθησεως κατοπίν καὶ ὑπὸ ἄλλοιαν ἐποψὴν θεωρουμένας σήμερον. Δισσῶναι, ὡς ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Δάντου εἰς τὸ ζεφρόν βασιλείων τοῦ Ἄδου, σταματᾷ, φρικιᾷ, πρὸ τῶν ἀτελευτήτων βασάνων, τὰ ὅποια ἀνακαλύπτει ἐν τῇ Κολάσει* διέρχεται διὰ τοῦ καθαυτήτου καὶ συναντᾷται μετὰ τῶν ἐναετῶν ἐν τῷ Παράδεισῳ. Δὲν μένει ἀπαθὴς τὸ θεῖον τῆς Ποιήσεως βλέμμα, οὐδ' ἀμελεῖται διέρχεται πρὸ τοῦ κεκαρυμένου θεσσαροῦ, ὅν ἐγκλείει ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τῆς Ἀντιγόνης. Διακρίνει, ὡ ὁ Σαίξπηρ, τὸ μεγαλείον τοῦ ἠθικοῦ κόσμου καὶ τὴν φρικιᾶν ἀντίθεσιν, ἢ πρὸς τὴν ἀρετὴν ἔχει ἡ φοβερὰ φύσις τῶν κακούργων ψυχῶν. Ἐξετάζει, ὡ ὁ Βικτωρ Οὐγκώ, τὰς βουλὰς τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως, τὰς ψυχικὰς αὐτοῦ ἑμάς κᾶσις. Οὐκίλει μὲ τὴν φύσιν ὡς ὁ ἱσταται ὡς τὸ μελαγχολικὸν βλέμμα πλήρες θουμασμοῦ πρὸ τοῦ μεγαλείου τῆς φύσεως καὶ ὠπλισμένον δι' εἰρωνείας προχωρεῖ καὶ, τῇ συνδρομῇ τῆς φαντασίας, ἀνευρίσκει καὶ διαστέλλει τὴν κιβδηλίαν ἀπὸ τῆς ἀγνότητος. Διανοιγε νέους ὀρίζοντας ὡς ὁ Γκαίτε.

Εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἐκδηρῶς τῆς Ποιήσεως ἢ φαντασία βοηθεῖ ὡς πιστῆ καὶ καταλλήλωτατη θεραπανίς. Πλάττει ἀλλὰ δὲν πλάττει ἀνυπάρκτα. Ἄντλει, ἀλλὰ δὲν ἀντλεῖ ἐκ τοῦ ἀέρος, ἀντλεῖ ἐκ τῆς πραγματικότητος.

(1885)

ΠΑΝΟΣ ΙΩΝΔΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΑΠΦΩ

Ἐπὶ κοινῆ σου ὁ νοῦς μου τὸν τηρεῖ,
Ἐπὶ τὸ γέλιο τῷμορφο θαυμάζει,
Τὰ λόγια, τὸ τραγοῦδι σου ἀγροικεῖ!
Ἐμὲ σπαράζει
Ἡ καρδιὰ μὲς τὰς στήθην. Νὰ κυττάξω
Νὰ σὰς ἴδω ἔτσι μού σβύναται ἡ λαλιὰ μου
Στὰ χεῖλη, καὶ τὸ ὄγκω θὰ θαυμάξω
Στὰ κἀφρά μου
Τὸ φάντασμά του γλέπω συγγιμένο
Ἐξυπνα ἐμπρὸς στό φῶς μου νὰ γυρίζῃ,
Καὶ τ' αὐτὰ μου σημαίνουν ζαρντισμένα,
Τὸ αἶμα μου φλοιεῖται.
Μὲ ὄψιν σὰ χορτοὶ μαρμαμένο,
Ἱδρωμένη παγγῶν, καὶ τὸ σῶμα
Συχνὰ τρέμει, λειποθυμῶ, πεθαινω,
Καὶ ζῶ ἀκόμα.

Γ. Τ. ΒΡΕΤΟΣ

ΕΔΩ ΚΑΙ ΕΚΕΙ

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τῆς «Κυψέλης», ἀπὸ τοῦδε θὰ δημοσιεύωμεν εἰδήσεις φιλολογικὰς, γραμματολογικὰς καὶ ἱστορικὰς, ἰδίως περὶ Ζακύνθου.

* *

Ἐπειδὴ ἐπολλαπλασιάζοντο ὁσημέραι ἐνταῦθα αἱ ἐκκλησίαι καὶ ἦτο οὕτως ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ ἡ πρέπουσα ἀξιοπρέπεια «*non requisiti necessarii alla loro decenza*», ὁ Προβλεπτής τῆς θαλάσσης Γρυμάνης, διὰ διατάξεως 28 Φεβρουαρίου 1705, ἀπηγόρευσε τὴν οἰκοδομὴν νέας ἐκκλησίας ἀνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Γερουσίας, ἐπὶ ποινῇ 500 δουκάτων εἰς τὸν ἱερέα, ὅστις ἤθελε τὴν ἐγκαινιάσει καὶ μεγαλειέτερας ποιῶν εἰς τὸν ἰδιοκτήτην.

* *

Εἰς τὸ τὸ βιβλίον Α΄ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Δημητρίου τοῦ Κόλα σελ. 176 ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς: «1757 Δεκεμβρίου πρῶτη ἕκαμα ἓνα κόνισμα μεγάλο τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δραμασκηνὸν καὶ τὴν ἁγίαν Βαρβάρα καὶ τὸ ἡστέρησε ὁ Νικόλαος Κουτούζης μὲ τὴν ἀσηστέντζα τοῦ Δασκάλου του » Δοζαρά καὶ τοῦ ἔδωκα τρία τζεκήνια τοῦ » Κουτούζη».

Ἐκ τῆς σημειώσεως ταύτης μανθάνομεν α) ὅτι εἶνε ψευδὴς ἡ διάδοσις ὅτι αἱ δύο ἄνω εἰκόνες εἶνε ἔργον τοῦ Νικολάου Δοζαρά, καὶ β) ὅτι ὁ Κουτούζης ὑπῆρξε μαθητὴς καὶ τοῦ Δοζαρά, ὅπερ ἦτο ἀγνωστον εἰς ἡμᾶς ὅταν τὸν Κουτούζην ἐσυγκραφήσαμεν.

* *

Σειρὰ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Συμβουλίου Ζακύνθου ἐπὶ Ἐνετοκρατίας ἀφίεται πλήρης εἰς τὸ ἐνταῦθα Ἀρχιεπιφυλακτεῖον, μόνον εἰς τινὰ βιβλία τὸ περικάλυμμα εἶνε κατεστραμμένον καὶ εἰς τινὰ λείπουν καὶ τὰ ἐξώφυλλα. Τὸ περικάλυμμα ἦτον ἐκ περιγαμινῆς ἢ δέρματος, ἔχον καὶ οἰκόσημον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ. Εἰς τὴν πρώτην σελίδα ὑπάρχει εἰ-

κὼν ἐκ χαλκογραφίας παριστάνουσα τὴν γέννησιν τοῦ Προδρόμου Ἰωάννου τότε τῆς Νήσου προστάτου ἔχουσα δὲ περίξ καὶ κόσμημα. Εἰς τὸ ἄνω μέρος, μετὰ τὸ κόσμημα εἶνε αἱ ἐξῆς ἐπιγραφαί: ἑλληνιστί

Ἡ ΕΝΔΟΣΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΟΥ Λατινιστί δὲ Gloriosa Praecursoris Nativitas, Zacynthi Comunitatis Patroni, εἰς δὲ τὸ κάτωθεν μέρος Clara Zacynthos.

Σ. ΔΕ Β.

Ἡ «Νέα Ἐφημερίς» ἐδημοσίευσεν τὸ ἐξῆς ἀνεκδοτὸν τοῦ ποιητοῦ Βηλαρά ποιημάτων.

Ἐπιγράμμα εἰς τὸ κάστρο τῆς χιμακρας που λεγεται Πανορμο

Σηψτε τες πλορες θαλασπορη ξενη
Θαλασα μες το πανορμο θημος ανημου σβενη
Κι αυτο που τορα βλεπετε στη μπαλαμου σαν ασρα
Ἦνε τῆς νηκης τροποε αστροποβολο καστρο.
Νηραδες χιμακορητες; τακαστησαν με ζηλο
Αηλο προς τους αφηλους; κε προς τους φηλους φηλα
Μ' εγνωρις ὁ Φακθοντας; μ' ηχε πκληουθ ο Πηρος
Αλη; ο πρατος με κρατη ταπεινοτητης Προς
Αφεντης πληρεξουσιος στις Ηπηρες τα μερη
κε στρατηγο; ασνηκρητο με το σπαθη στο χερη
Πεντε μηρηαδες στρατευμα κρατη στον ορημο του
αχηρπνος παντα κ'αροβος; εναντηκ στον οχτρο του
Στα Γιαννηα αναπαβετε τ' αντηροπατο ληουταρη
της Αθηνας το γενημα κ' αναθρεμα του Δη
1814 τες ὀ φλεβαρηου

— Μετατεθέντος τοῦ λῖαν ἱκανοῦ καὶ δραστηρίου καθηγ. κ. Ὄθωνος Ρέντζου εἰς τὸ ἐν Λαρίσση Β. Γυμνάσιον, διευθύνει ἀπὸ τοῦ φυλλαδίου τούτου τὴν «Κυψέλην» ὁ κ. Συμπ. Δε Βιάζης.

ΔΙΑ ΣΤΙΧΟΤΡΓΟΝ

Ἐνας ἔπικνετ τὸν Ἄνθιμο γιὰ τὰ Ἐλεγεικὰ του.
Ἄλλος σοῦ λέει πᾶς προτιμᾷ πολὺ τὰ Ἐρωτικὰ του.
Ἄλλ' εἰς τὸ εἶδος, ποῦ κἀνεῖς δὲν τὸν πλησιάζει ἄλλος.
Ἦνε, γιὰτ' με, ἔς τὸ Κλέφτικο· ἔς ἐκεῖνο εἶνε μέγανος·

YAKINΘΟΣ.